

شمیم رحمت

www.ketab.ir

جزء اول

سوره حمد

سوره بقره: آیات ۱-۱۴۱

شهاب الدین ذوقاری

سرشناسه	: ذوققاری، شهاب‌الدین، ۱۳۳۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: شمیم رحمت/ شهاب‌الدین ذوققاری.
مشخصات نشر	: اصفهان: کانون پژوهش، ۱۳۹۹ -
مشخصات ظاهری	: ج.
شابک	: دوره: ۹-۱۹-۷۰۶۲-۶۲۲-۹۷۸ ج ۱: ۵-۲۰-۷۰۶۲-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیفا
یادداشت	: کتابنامه.
مندرجات	: ج. ۱. جزء اول سوره حمد، سوره بقره آیات ۱ - ۱۴۱ -
موضوع	: تفاسیر شیعه -- قرن ۱۴
موضوع	: Qur'an -- Shiite hermeneutics - 20 th century
موضوع	: قرآن -- ترجمه
موضوع	: Qur'an -- Translating
رده بندی کنگره	: BP۹۸
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۱۷۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۳۱۹۸۱۳

شمیم رحمت (جزء اول)

شهاب‌الدین ذوققاری

ناشر: کانون پژوهش

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۹

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

قیمت: ۸۰۰۰۰ تومان

شابک جلد اول: ۵-۲۰-۷۰۶۲-۶۲۲-۹۷۸

شابک دوره: ۹-۱۹-۷۰۶۲-۶۲۲-۹۷۸

کلیه حقوق برای مؤلف محفوظ است.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه

قال الله تبارك و تعالی:

﴿يَنبَأُهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَ تَكُفُّ مَوْعِظَةً مِّن رَّبِّكُمْ وَشِفَاءً لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى
وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾^۱

«ای مردم به یقین برای شما اندرزی از جانب پروردگارتان و درمانی
برای آنچه در سینه هاست و رهنمود و رحمتی برای مؤمنان آمده است.»
قرآن کتابی است که خدای رحمان بر پیامبری که او را «رحمت برای
جهانیان» نامیده^۲ فروفرستاد تا دروازه رحمت را به روی عموم انسان‌ها
بگشاید و همانطور که سراسر هستی غوطه‌ور در رحمت گسترده اوست عالم
انسانی نیز به اقتضای ظرفیت و استعداد بی‌پایان خود از این رحمت ویژه
الهی بهره‌مند گردد.

شرح و بیان مراد خداوند در آیات قرآن که تفسیر نام دارد، در اصل کار
رسول خدا ﷺ است و اوصیای آن حضرت، که باب علم نبی هستند، و جز به
مدد روایات آن بزرگواران نمی‌توان به معانی ژرف قرآنی دست یافت. پیامبر

۱ - یونس (۱۰): ۵۷

۲ - انبیا (۲۱): ۱۰۷

اکرم علیه السلام خود در حدیث ثقلین^۱ بر تداوم ارتباط تنگاتنگ قرآن و عترت تا قیامت تأکید فرموده و فاصله گرفتن از اهل البیت علیهم السلام در همه امور دینی، از جمله در تفسیر قرآن را همچون فاصله گرفتن از قرآن تلقی نموده‌اند. با این همه قرآن خردمندان را مخاطب گرفته و همواره آنان را دعوت به تدبّر و تفکر می‌کند و کسانی را که برای فهم آیات تلاش نمی‌کنند، مورد سرزنش قرار می‌دهد.^۲ نتیجه اینکه کوشش برای فهم قرآن باید تحت اشراف معنوی معلمان بزرگ این کتاب یعنی خاندان عصمت و طهارت باشد و این یک قاعده علمی و عقلانی است؛ همانطور که قرآن نیز می‌فرماید: ﴿فَسَلُّوا أَهْلَ الدِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾^۳ «پس اگر نمی‌دانید از اهل ذکر پیروید».

در مجموعه حاضر که «شمیم رحمت» نام گرفته، از یک روش تفسیری جامع (شامل تفسیر قرآن به قرآن، تفسیر روایی و تفسیر ادبی و عقلی) استفاده شده است تا جرعه‌ای از معانی و معارف قرآنی در اختیار علاقه‌مندان قرار گیرد. برای استفاده بهتر از این کتاب توجه به نکات زیر مفید است:

(۱) معنا و تفسیر هر آیه به طور جداگانه بررسی شده، هیچ دسته بندی خاصی برای آیات انجام نگرفته و تنها در مواردی که دو آیه به شدت به هم وابسته بوده به طور پیوسته مطالعه شده است.

(۲) برای هر آیه سعی شده است تا ترجمه‌ای گویا و روان با استفاده از

۱- الأُمّالی (صدوق): ص ۴۱۵، المستدرک علی الصحیحین: ج ۳، ص ۱۴۸

۲- رک. محمد علیه السلام (۴۷): ۲۴

۳- نحل (۱۶): ۴۳

حدود ۱۰ ترجمه برگزیده قرآن ارائه شود^۱ و بنابراین ترجمه آیات در حقیقت یک کار جمعی است که نویسنده گاهی نقش مترجم و گاهی نقش ویرایشگر در آن دارد.

(۳) پس از ترجمه هر آیه، بدون اینکه عنوان جدیدی باز شود، دورنمایی از معنای آیه شریفه عرضه شده تا ذهنیت یا پرسش لازم در خواننده ایجاد شود و ارتباط آن آیه با آیه پیشین نیز بر او معلوم گردد.

(۴) در بخش واژه ها کلمات تازه‌ای که در هر آیه به کار رفته، با استفاده از منابع اصیل لغت ریشه‌یابی و معنا شده است. در این قسمت نویسنده به ندرت اظهار نظر کرده و کمتر از خود چیزی افزوده، بلکه عموماً عین عبارات لغت شناسان آمده است. همچنین واژه‌هایی که در آیه مورد مطالعه تازگی ندارد و خود آن واژه یا مشتقاتش در آیات پیشین به کار رفته، در زیر نویس به اولین آیه‌ای که واژه مورد نظر در آن معنا گردیده ارجاع داده شده است.

(۵) در بخش معنای آیه چند نکته حائز اهمیت است:

(۱-۵) تلاش بر این بوده است تا نثری که به کار می‌رود بسیار روان باشد، اما از آنجا که کلمات و عبارات با دقت نسبتاً زیادی انتخاب شده در صورتی که خواننده با سرعت بالا مطالعه نماید بسیاری از نکات و ظرائف را از دست خواهد داد.

(۲-۵) سعی نویسنده بر این بوده است تا از توضیح اضافی و عبارت

۱ - از ترجمه آقایان آیتی، انصاریان، فولادوند، گرمارودی، مجتوی و مکارم شیرازی (شکر الله ماعیهم) استفاده بیشتری شده است.

پردازى و تکرار مطلب به شدت پرهیز شود و حتى غالباً مطالب در حدّ اشاره بیان شده است تا سهم تفکر و تدبّر برای خواننده محفوظ بماند و او خود به جمع بندى و نتیجه‌گیرى بپردازد. بنابراین در این کتاب از خواننده دعوت مى‌شود تا خود به تدبّر در آیه بپردازد و سعی بر آن بوده تا تنها خدمات معرفتى لازم به او عرضه شود.

۳-۵) از ارائه بحث‌های رایج بین مفسران ذیل هر آیه کاملاً پرهیز شده و هرگز به ردّ و قبول آراء این و آن پرداخته نشده و تلاش نویسنده بر آن بوده است تا بهترین و قوی‌ترین معنا با قرائن و شواهد کافی عرضه شود برای اینکه خواننده در صورت رویاروئى با اقوال دیگران زمینه‌ای برای نقد آنها داشته باشد.

۴-۵) سعی بر این بوده که روایات تفسیری به طور قطعی به معصوم (علیه السلام) نسبت داده نشود و بررسی سندی نیز درباره آنها صورت نگرفته، همچنین از روایاتی که خود نیازمند تفسیر و توجیه است استفاده نشده و تنها به گزیده-ای از روایات کتب مشهور روائی اکتفا شده است.

۵-۵) در غالب موارد به پرسش‌ها یا شبهاتی که درباره یک آیه مطرح است تنها پاسخ گفته شده و آن پرسش یا شبهه بازگوئى نشده است. طبعاً خواننده‌ای که در جستجوی جواب باشد پاسخی مى‌یابد و خواننده‌ای که با پرسش یا شبهه روبرو نبوده ذهنش درگیر نشده و بر او القاء شبهه نمى‌شود.